

УДК 355.42/355.426.4:342.95

С. О. Годлевський

ОБҐРУНТУВАННЯ РОЛІ І МІСЦЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЯХ БЕЗПЕКОВОГО ХАРАКТЕРУ

Розкрито сутність стабілізаційних дій у сфері безпеки на прикладі локалізації збройного конфлікту неміжнародного характеру та обґрунтовано роль і місце Національної гвардії України в таких діях, на відміну від інших складових сил безпеки і оборони. Враховано доцільні адміністративно-правові режими діяльності, а також статус, призначення, роль, місце та наявні спроможності різних силових структур і відомств, що можуть надавати сили і засоби для участі в стабілізаційних діях. Отримані результати можуть бути використані на практиці для планування застосування формувань Національної гвардії України в стабілізаційних діях (операціях).

Ключові слова: стабілізаційні дії у сфері безпеки, збройний конфлікт неміжнародного характеру, роль і місце Національної гвардії України.

Постановка проблеми. В умовах широкомасштабної збройної агресії проти нашої держави, яка, крім людських і матеріальних втрат, має дестабілізуючий вплив практично у всіх сферах життя суспільства, можемо констатувати наявність загрози виникнення збройного конфлікту неміжнародного характеру (ЗКНХ) [1, 2] у деяких регіонах України, зокрема інспірованого і підтримуваного ззовні в умовах невизначеності міжнародних гарантій безпеки нашої країні, у поєднанні з хиткою економічною ситуацією, демографічною кризою, релігійними суперечностями, незавершеною реформою сектору безпеки і оборони України й наявністю незадоволених своїм становищем верств населення, включно, на жаль, з підтримуючими наміри і дії ворожих до України держав.

Залежно від причин виникнення та характеру ЗКНХ, а також форм і способів застосування сил безпеки і оборони, стабілізаційні дії (СД) для його припинення і врегулювання можуть мати як переважно військовий, так і суто безпековий характер. Оскільки завдання, повноваження, характер і масштаб застосування Національної гвардії України (НГУ) в першому і другому випадках

будуть відрізнятися, а неправильне застосування формувань гвардії може негативно вплинути на ефективність стабілізаційних заходів, постала проблема в уточненні ролі і місця НГУ серед сил безпеки і оборони з локалізації ЗКНХ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням участі силових структур у стабілізаційних діях (операціях) займалися такі вчені, як В. Телелім, Ю. Аллеров, О. Кривенко, С. Бєлай, А. Мисик, Г. Єфімов та ін. [3–7]. У працях зазначених авторів було обґрунтовано сутність, порядок і межі застосування сил безпеки і оборони у СД в умовах кризових ситуацій різного характеру, в протидії гібридним загрозам, проте ролі й місцю НГУ в СД, пов'язаних з локалізацією ЗКНХ, достатньої уваги приділено не було.

Серед закордонних дослідників, які зробили свій внесок у теорію СД з урегулювання ЗКНХ (протиповстанських, контрпартизанських операцій), слід назвати Р. Мура, В. Тумінелло, М. Гріффіна, Б. Х. Ліддл Харта, Д. Кілкулена та ін. У їхніх публікаціях [8–12] виділено три широкі класи протиповстанських (контрпартизанських) операцій: завоювання підтримки місцевого населення – «завоювання розумів і сердець» – найменш агресивний; спрямування основних зусиль на вплив на

повстанців – більш агресивний і може мати такі негативні наслідки, як великі жертви серед цивільного населення і своїх сил; покладання на населення головної відповідальності за діяльність повстанців, тобто «карають» саме населення, а не незаконне збройне формування (НЗФ) [8–12].

Західні фахівці дійшли висновку, що перший підхід спрямовується на вирішення проблеми ЗКНХ у комплексі і є найуспішнішим. Основною метою тоді стає не знищення НЗФ, а досягнення стабільності в районі конфлікту: зменшення насильства; вдосконалення роботи державних інституцій і реальне вирішення проблем населення; відновлення довіри і зниження рівня ненависті. Інакше кажучи, частково вимоги повстанців можуть задовольнятися для відновлення діалогу з державою.

Водночас доктрини і статuti США і НАТО [13, 14] регламентують ведення СД як під час воєнного стану, так і в мирний час, зокрема в протиповстанських операціях (counterinsurgency), які можна віднести до локалізації і врегулювання ЗКНХ. Такі СД мають більш правоохоронний характер і, крім суто військових заходів, передбачають ще низку правоохоронних, наприклад, посилення захисту цивільного населення, заходи з економічної стабілізації, поліпшення правоохоронної системи й посилення стійкості державної влади, відновлення системи послуг населенню, профілактичні й превентивні заходи, роззброєння і реінтеграція комбатантів тощо. Основні зусилля у такому випадку спрямовуються саме на завоювання підтримки населення (winning hearts and minds) [13, 14] і створення умов для якнайшвидшої стабілізації обстановки. Іншими словами, йде мова вже про СД у сфері безпеки. Слід зазначити, що переважно правоохоронні і спеціальні методи (охоронні, оперативно-розшукові, інформаційні та ін.) мають перевагу над надмірним застосуванням суто силових методів. Воєнні дії можуть, навпаки, посилити ескалацію конфлікту і викликати невдоволення серед цивільного населення, а також засудження міжнародних гравців. Через це постає питання, які силові структури за своїм призначенням і спроможностями повинні відігравати провідну роль і мати місце у СД у сфері безпеки в цілому, і з локалізації ЗКНХ зокрема.

Метою статті є уточнення ролі й місця НГУ у СД у сфері безпеки на прикладі локалізації ЗКНХ, зважаючи на спроможності, завдання і

функції гвардії щодо виконання відповідних стабілізаційних заходів.

Виклад основного матеріалу. Дослідження умов виникнення і розвитку різних ЗКНХ останнього десятиріччя [14, 15, 16] дають підставу стверджувати, що для їхньої локалізації можуть залучатися сили і засоби практично всіх складових сил безпеки. Як правило, створюється міжвідомче угруповання сил безпеки (МУСБ), основу якого становитимуть сили і засоби від НГУ та правоохоронних органів. У разі нестачі потенціалу сил безпеки для виконання окремих завдань у межах локалізації ЗКНХ можуть залучатися й окремі сили і засоби сил оборони.

Крім того, стабілізаційні дії можуть здійснюватися за різних умов. Наприклад, в умовах воєнного стану, в деокупованих районах або в кризових районах, постраждалих від бойових дій, або з нестабільною ситуацією СД можуть мати переважно воєнний характер і містити боротьбу з диверсійними силами противника, охорону й оборону військових колон і об'єктів критичної інфраструктури, фільтраційні заходи, режимні, ударно-пошукові дії, гуманітарні та відновлювальні заходи тощо. Такі СД можемо класифікувати як такі, що належать до сфери оборони. Водночас аналіз і досвід урегулювання ЗКНХ [16] свідчать, що силові дії у безпековій сфері, на відміну від СД під час відсічі збройної агресії та в умовах воєнного стану, мають здійснюватися в умовах припинення збройних зіткнень у певному регіоні (регіонах) усередині держави (зокрема на державному кордоні) для недопущення переростання внутрішньої нестабільності у ЗКНХ.

Ураховуючи один з ключових принципів воєнного мистецтва, а саме – потребу концентрації основних зусиль [17], можемо зробити висновок, що основні зусилля в СД у сфері оборони спрямовуються на недопущення дестабілізації ворогом ситуації в інтересах вторгнення, на знищення диверсійно-розвідувальних сил агресора та інші суто військові завдання, а безпекові завдання мають допоміжний характер. Разом з тим у СД у сфері безпеки основні зусилля концентруються на усуненні причин внутрішньої нестабільності, передусім на завоюванні підтримки більшості цивільного населення [14]. Інакше кажучи, маємо класифікаційні ознаки для зазначених видів СД, що є підставою для уточнення ролі і місця НГУ в таких діях.

Важливим чинником, що впливає на успішність урегулювання ЗКНХ, можна вважати правове поле, в межах якого діють силові структури під час урегулювання конфлікту, яке, між іншим, встановлює межі використання силових і режимних заходів у ЗКНХ, обмежує масштаби застосування зброї. Частина зазначених питань має регулюватися відповідними статутами, наприклад, у збройних силах США [14]. На жаль, законодавчі, директивні та статутні документи щодо застосування НГУ для локалізації та врегулювання ЗКНХ на сьогодні перебувають на стадії розроблення або мають надто загальний характер, а керуватися доктринами і статутами Збройних Сил України (ЗСУ) в сфері безпеки не повною мірою відповідає потребам застосування НГУ.

Як показує досвід [15, 16], правові режими, які можуть запроваджуватися під час локалізації ЗКНХ, є такі: режим у зоні проведення антитерористичної операції (АТО) [при застосуванні членами НЗФ терористичних форм і способів дій; головна роль належить Службі безпеки України (СБУ)], правовий режим надзвичайного стану (НС) (головна роль в умовах ЗКНХ, на думку авторів, – НГУ) і, у крайньому випадку, у разі загрози інтернаціоналізації конфлікту та/або зовнішнього вторгнення – правовий режим воєнного стану (головна роль – ЗСУ).

Вважаємо, що у разі досягнення внутрішньої нестабільності такого рівня ескалації й інтенсивності, за якої мова вже йтиме про ЗКНХ, необхідно вводити правовий режим НС на всій території, охопленій конфліктом, а також прилеглих територіях. Заходи, передбачені цим режимом, мають більш системний характер і охоплюють майже всі сфери життя населення кризового регіону значного масштабу, тоді, як режим АТО більше стосується локальних операцій у межах об'єкта, населеного пункту. Згідно із Законом України «Про правовий режим НС» Головне управління НГУ може виконувати функцію військового командування, яке може очолити згадане міжвідомче угруповання [18], коли треба залучати масовану силу, організовану за військовим зразком і здатну координувати діяльність інших сил безпеки, а у разі потреби – й оборони. Крім того, якщо проаналізувати призначення, завдання та функції, покладені Законом [19] на НГУ, то можна висновити, що більшість з них стосується й локалізації та

врегулювання ЗКНХ, зокрема ст. 1; ст. 2 – пп. 1–5, 9–12, 14 [19].

Узагальнивши досвід врегулювання ЗКНХ [13–16], відповідні керівні документи і наукові праці, можемо синтезувати комплекс заходів, які відображають сутність СД у сфері безпеки з локалізації ЗКНХ з обмеженим застосуванням військових форм і способів дій, на відміну від стабілізаційних операцій у сфері оборони:

- одночасне або послідовне розгортання оперативного угруповання, встановлення взаємодії з місцевими органами державної влади та місцевого самоврядування;

- ізоляція зони ЗКНХ (ешелон ізоляції), яка залежно від інтенсивності й масштабу збройного конфлікту може здійснюватися: за основними напрямками, суцільне нецільне блокування зони ЗКНХ, суцільне щільне блокування зони ЗКНХ у два ешелони – ешелон безпосередньої ізоляції та ешелон прикриття – для посилення охорони громадського порядку і охорони об'єктів у смузі, що прилягає до зони конфлікту;

- стабілізаційні заходи в смузі прикриття (ешелон охорони об'єктів і комунікацій, ешелон посилення охорони громадського порядку та знешкодження НЗФ): посилення охорони громадського порядку, охорона об'єктів критичної інфраструктури, зокрема об'єктів на комунікаціях; встановлення інформаційної переваги (стратегічні комунікації, цивільно-військове і цивільно-поліцейське співробітництво) та проведення заходів протидії деструктивному інформаційно-психологічному впливу на особовий склад і місцеве населення (за допомогою взаємодіючих органів); супроводження колон, посилення охорони державного кордону, режимно-обмежувальні заходи, оперативно-профілактичні заходи, здійснення заходів щодо запобігання, виявлення, припинення та мінімізації наслідків терористичної діяльності; забезпечення функціонування органів державного управління, життєво важливих комунікацій і об'єктів та цивільного захисту населення; підтримання правового режиму НС та надання допомоги органам виконавчої влади у відновленні правопорядку, проведення відновлювальних робіт, створення гуманітарних коридорів і виведення через них цивільного населення;

- застосування маневрених загонів для реагування на загрози диверсій, терактів, злочинні діяння з боку НЗФ (ешелон негайного реагування);

— у разі нормалізації обстановки і скасування відповідного правового режиму — послідовна передача повноважень з контролю за територією правоохоронним органам та місцевим органам влади.

Отже, більша частка завдань і заходів буде пов'язана саме з виконанням безпекових заходів. До військових дій можемо віднести: спеціальні операції, штурмові дії зі знешкодження НЗФ, де серед спеціальних дій мають місце ще й бойові дії, зокрема удари легкою артилерією (міномети); оборона об'єктів критичної інфраструктури, військових колон, гуманітарних конвоїв від нападу НЗФ; поряд з оперативно-розшуковими заходами — ведення військової розвідки. Заходи, що здійснюються силами безпеки, умовно можна поділити на заходи активного впливу на НЗФ і негативно налаштоване населення, а також на заходи забезпечення безпеки [16]. Постає питання, які види спроможностей треба мати НГУ та іншим складовим сил безпеки для виконання такого широкого переліку завдань і заходів?

Національна гвардія України має гібридну військово-поліцейську структуру, містить у своєму складі військові частини оперативного призначення, з охорони громадського порядку, з охорони важливих об'єктів тощо, оснащена відповідним озброєнням, спеціальними засобами, військовою та спеціальною технікою, має органи управління, здатні ефективно взаємодіяти з формуваннями як сил безпеки і оборони, так і з органами державної влади й місцевим населенням. Нормативно-правова база дозволяє застосовувати НГУ в ситуаціях, коли застосування ЗСУ ще не є виправданим. У зв'язку з цим вважаємо, що саме гвардія, на відміну від інших силових структур, має бути основною силою в СД безпекового типу, зокрема очолювати об'єднані органи управління, які можуть створюватися для управління міжвідомчим угрупованням військ (сил) (навіть в умовах правового режиму НС) та відігравати провідну роль в реагуванні на кризові ситуації державного і регіонального рівнів.

Таким чином, особливості застосування НГУ мають відповідати її спроможностям, повноваженням і призначенню як військового формування з правоохоронними функціями, а саме — для дій з реагування на масштабні кризові ситуації усередині держави, що

загрожують державній безпеці України і потребують масованого застосування передусім формувань сил безпеки. Через це правильне застосування НГУ дасть змогу уникнути дублювання функцій, виконання невластивих завдань силами оборони та забезпечить використання наявних спроможностей за їхнім прямим призначенням щодо виконання суто військових завдань і заходів. Тоді НГУ відводиться головна роль у СД безпекового характеру. На користь сформульованого вище твердження свідчать і згадані вище підходи західних науковців і практиків.

Водночас, на відміну від НГУ, правоохоронні органи, які залучатимуться до локалізації ЗКНХ, мають лише окремі спроможності і не можуть бути застосовані масовано, але без них повноцінно здійснювати весь перелік необхідних заходів неможливо. Розглянемо стисло ці спроможності, визначені діючим законодавством:

— Національна поліція України може здійснювати інформаційно-аналітичну діяльність в інтересах знешкодження НЗФ; брати участь: у режимних заходах, у посиленні охорони громадського порядку і безпеки, у спеціальних операціях, в охороні об'єктів критичної інфраструктури; забезпечувати боротьбу з кіберзлочинністю; брати участь у супроводженні колон різного призначення; здійснювати контроль обігу зброї; сприяти Державній прикордонній службі України (ДПСУ) у виявленні та ліквідації каналів незаконного перетинання державного кордону, переміщення зброї, боєприпасів, вибухових речовин; здійснювати оперативно-розшукові заходи і слідчі дії з виявлення і притягнення до відповідальності членів НЗФ;

— Служба безпеки України здійснює інформаційно-аналітичну роботу в інтересах ефективного управління стабілізаційними заходами; контррозвідальну, антитерористичну діяльність та координує діяльність суб'єктів, які ведуть боротьбу з тероризмом; надає наявними силами і засобами, зокрема і технічними, допомогу органам Національної поліції України (НПУ), іншим правоохоронним органам у боротьбі із вчиненням кримінальних правопорушень;

— Державна прикордонна служба України може залучатися для локалізації ЗКНХ у прикордонному районі — посилювати охорону державного кордону; проводити ізоляційно-

обмежувальні, режимні, розвідувальні, інформаційно-аналітичні й оперативно-розшукові заходи та координувати у мирний час діяльність утворених відповідно до законів України військових формувань і відповідних правоохоронних органів, пов'язану із захистом державного кордону України;

– Збройні Сили України (за високої інтенсивності ЗКНХ і загрози зовнішньої агресії) можуть залучатися для посилення охорони державного кордону; здійснення інформаційно-психологічних операцій (поряд зі стратегічними комунікаціями НГУ), заходів цивільно-військового співробітництва і гуманітарних заходів; Військова служба правопорядку ЗСУ може залучатися для допомоги у підтриманні правопорядку і законності серед задіяних військових формувань; мотопіхотні частини, підрозділи протиповітряної оборони можуть залучатися для захисту об'єктів критичної інфраструктури, військових об'єктів, складів, базових таборів, пунктів управління тощо, що дасть можливість вивільнити спроможності формувань НГУ для безпосереднього виконання стабілізаційних заходів з локалізації ЗКНХ.

Отже, з урахуванням вимог законодавства, особливостей сучасного безпекового середовища України й основних чинників, що впливають на застосування сил безпеки, переліку необхідних завдань і заходів з локалізації конфлікту й стабілізації обстановки, а також аналізу наявних спроможностей сил безпеки і оборони, можемо уточнити роль і місце НГУ в локалізації ЗКНХ залежно від його масштабу й інтенсивності, характеру дій НЗФ.

1. Внутрішня нестабільність – загроза ескалації ЗКНХ. Основні сили: НПУ, СБУ, ДПСУ (у прикордонних районах). Сили підтримки – НГУ. Національна гвардія сприяє правоохоронним органам у стабілізаційних заходах.

2. Збройний конфлікт неміжнародного характеру низької інтенсивності. Гвардія – головний виконавець, основу МУСБ становлять формування НГУ. Сили підтримки і забезпечення: НПУ, СБУ, ДПСУ (у прикордонних районах). Органи і підрозділи інших структур сприяють діям НГУ на основі взаємодії й надання допомоги, а в окремих випадках – оперативного підпорядкування. За необхідності може бути введений правовий режим НС.

3. Збройний конфлікт неміжнародного

характеру середньої інтенсивності. Основні сили – НГУ. Сили підтримки і забезпечення: СБУ, НПУ, ДПСУ, ЗСУ (у прикордонних районах). Міжвідомче оперативне угруповання створюється з максимальним залученням сил та засобів НГУ, органи і підрозділи інших структур переходять в оперативне підпорядкування командувачу від НГУ. Передбачається введення правового режиму НС.

4. Збройний конфлікт неміжнародного характеру високої інтенсивності. Основні сили – НГУ (у разі загрози зовнішньої агресії – ЗСУ). Сили підтримки – ЗСУ (у разі загрози зовнішньої агресії – НГУ). Сили забезпечення: НПУ, СБУ, ДПСУ (у прикордонних районах). Можуть бути запроваджені правовий режим воєнного стану та мобілізаційні заходи.

5. Дії після відновлення контролю над територією і досягнення урегулювання ЗКНХ. Основні сили: НПУ, СБУ, ДПСУ (у прикордонних районах). Сили підтримки – НГУ. Національна гвардія сприяє правоохоронним органам у стабілізаційних і відновлювальних заходах, а також реінтеграції учасників НЗФ у цивільне життя у разі амністії.

Отже, можемо зробити висновок, що під час виконання завдань з локалізації ЗКНХ НГУ має становити основу МУСБ, а керівник від НГУ – очолювати міжвідомче угруповання. Інші силові структури в межах своїх спроможностей і повноважень повинні сприяти застосуванню формувань НГУ.

Висновки

Таким чином, у статті вирішено актуальне наукове завдання, що стосується розвитку теорії оперативного мистецтва НГУ, а саме – обґрунтовано роль і місце НГУ в стабілізаційних діях у сфері безпеки, що дозволить органам управління різного рівня правильно використовувати безпекові спроможності НГУ, уникнути дублювання функцій, виконання невластивих завдань силами оборони і забезпечить їх застосування за прямим призначенням щодо виконання суто військових завдань і заходів. Особливості застосування НГУ в СД у сфері безпеки мають відповідати її спроможностям, повноваженням і призначенню як військового формування з правоохоронними функціями, а саме – для дій з реагування на масштабні кризові ситуації всередині країни, які загрожують державній безпеці України і потребують масованого застосування передусім формувань сил безпеки.

У СД у сфері безпеки в умовах збройного конфлікту неміжнародного характеру (надзвичайного стану) НГУ повинна відігравати провідну роль: гвардія має становити основу МУСБ і очолювати командування таким угрупованням. Стабілізаційні дії безпекового характеру під час локалізації ЗКНХ доцільно здійснювати в умовах правового режиму НС, а Головне управління НГУ має очолити військове командування у районі НС. За неспроможності ж сил безпеки стабілізувати обстановку, а також за наявності загрози інтернаціоналізації конфлікту та (або) зовнішньої воєнної загрози потрібне буде запровадження вже воєнного стану (тоді це будуть СД оборонного характеру).

Подальші дослідження будуть спрямовані та обґрунтування напрямів розвитку правоохоронних спроможностей НГУ щодо технічної, процедурної та оперативної сумісності зі складовими сил безпеки, зокрема з інформаційно-аналітичною діяльністю, а також щодо надання повноважень визначеним підрозділам НГУ на здійснення оперативно-розшукових заходів у взаємодії з правоохоронними органами держави (як це реалізовано, наприклад, у ДПСУ).

Перелік джерел посилання

1. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II) від 08.06.1977 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_200 (дата звернення: 06.04.2023).

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію воєнної безпеки України»: Указ Президента України від 25.03.2021 р. № 121/2021. URL: <http://surl.li/huxcd> (дата звернення: 06.04.2023).

3. Телелім В. М., Музиченко Д. П., Пунда Ю. В. Планування сил для виконання бойових завдань у гібридній війні. *Наука і оборона*. 2014. № 3. С. 30–35.

4. Аллеров Ю. В., Кривенко О. В. Роль і місце Національної гвардії України у структурі сектору національної безпеки і оборони України. URL: <http://nio.nuou.org.ua/article/view/158986> (дата звернення: 06.04.2023).

5. Белай С. В., Годлевський С. О., Тупіков А. А. Роль і місце Національної гвардії України у системі забезпечення державної безпеки: урахування зарубіжного досвіду. *Честь і закон*. 2017. № 2 (61). С. 22–29.

6. Горбатюк А., Мисик А. Участь підрозділів державної прикордонної служби

України у стабілізаційних діях. URL: <http://surl.li/hgsgn> (дата звернення: 06.04.2023).

7. Єфімов Г. Сепаратизм, стабілізаційні дії, територіальна оборона – співвідношення понять, історія та сучасність. *Військово-науковий вісник*. 2020. № 34. С. 27–41. URL: <http://surl.li/icaoi> (дата звернення: 06.04.2023).

8. Tumminello V. A Primer on Counterinsurgent Warfare. *Small Wars Journal*. 2016. URL: <http://surl.li/hgsgv> (дата звернення: 06.04.2023).

9. Moore R. S. The Basics of Counterinsurgency. *Small Wars Journal*. Joint Urban Operations Office, J9, US Joint Forces Command. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://smallwarsjournal.com/documents/moorecoinpaper.pdf> (дата звернення: 06.04.2023).

10. Griffin M. C. Rethinking Victory In Counterinsurgency. Carlisle Barracks, PA: The United States Army War College, 2014. 42 p.

11. Lidell Hart B. In Defense of Liddell Hart's 'Strategy'. 2018. URL: <http://surl.li/hgsid> (дата звернення: 06.04.2023).

12. Kilcullen D. (2006). Three Pillars of Counterinsurgency. URL: http://chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://tamilnation.org/armed_conflict/3pillars_of_counterinsurgency.pdf (дата звернення: 06.04.2023).

13. Joint Doctrine for Military Operations Other Than War. *Army Doctrine Publication*. 2019. № 3-07. 31 July. URL: <http://surl.li/hgsim> (дата звернення: 06.04.2023).

14. FM 3-24 (MCWP 3-33.5) Insurgencies and Countering Insurgencies. 2014. P. 202. URL: <http://surl.li/icann> (дата звернення: 06.04.2023).

15. Біла книга антитерористичної операції на Сході України (2014–2016). Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2017. 163 с.

16. Christopher P., Colin P. & Clarke Beth Grill. (2010). Victory Has a Thousand Fathers: Sources of Success in Counterinsurgency. P. 187. URL: <http://surl.li/hgsiy> (дата звернення: 06.04.2023).

17. Шмаков О. М. Словник офіцера внутрішніх військ з воєнно-наукових питань. 5-те вид., перероб. і доп. Харків : Акад. ВВ МВС України, 2009. 518 с.

18. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16.03.2000 р. № 1550-III. URL: <http://surl.li/blgrk> (дата звернення: 06.04.2023).

19. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014 р. № 876-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text> (дата звернення: 06.04.2023).

Стаття надійшла до редакції 14.04.2023 р.

UDC 355.42/355.426.4:342.95

S. Hodlevskyi

**JUSTIFICATION OF THE ROLE AND PLACE OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE
IN STABILITY OPERATIONS IN THE FIELD OF SECURITY**

The study reveals the essence of stability operations in the field of security on the example of localization of a non-international armed conflict and justifies the role and place of the National Guard of Ukraine in such operations as opposed to other components of the security and defense forces. The author considers the status, purpose, role, place of various power structures and agencies that can provide capabilities to participate in stability operations in the field of security. A correct understanding of the role and place of the Guard in such operations will allow governing authorities at various levels to properly use the security capabilities of the National Guard of Ukraine, avoid duplicating functions and performing uncharacteristic tasks by defense forces. It is concluded that the use of the Guard in stability operations in the field of security should be consistent with its structure, authority, and purpose as a military formation with law enforcement functions, namely, to respond to large-scale crisis situations within the country that threaten the state security of Ukraine and require massive use of security forces. The National Guard of Ukraine should play a leading role in stability operations in the field of security in the context of a non-international armed conflict (state of emergency): it should form the basis of an interagency grouping of security forces and ensure command and control of such a grouping. Stability operations in the field of security related to the localization of a non-international armed conflict should be carried out under the legal regime of the state of emergency, and the Main Directorate of the National Guard of Ukraine should lead the military command in the state of emergency. If the security forces are unable to stabilize the situation, and the threat of internationalization of the conflict and/or an external military threat, martial law will need to be introduced (in this case those will be the stability operations in the field of defense). The results obtained in this study can be used in practice to plan the use of the National Guard of Ukraine in stability actions (operations) of the various kinds.

Keywords: *stability operations in the field of security, non-international armed conflict, role and place of the National Guard of Ukraine.*

Годлевський Сергій Олександрович – науковий співробітник науково-дослідної лабораторії науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України

<https://orcid.org/0000-0002-0437-7847>